

III. PHẨM QUÁN CHIẾU

01

Lúc bấy giờ, Xá-lợi Tử thưa:

- Bạch Thế Tôn! Chư Đại Bồ-tát nên tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế nào?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa Đại Bồ-tát nên quán như vậy: Thật có Bồ-tát, không thấy có Bồ-tát, không thấy tên Bồ-tát; không thấy Bát-nhã Ba-la-mật-đa, không thấy tên Bát-nhã Ba-la-mật-đa; không thấy hành, không thấy chẳng hành. Vì sao? Nay Xá-lợi Tử! Vì tự tánh Bồ-tát là không, danh Bồ-tát cũng không. Vì sao? Vì tự tánh của sắc là không, chẳng phải do không, không của sắc chẳng phải sắc; sắc chẳng lìa không, không chẳng lìa sắc; sắc tức là không, không tức là sắc. Tự tánh của thọ, tưởng, hành, thức là không, chẳng phải do không; không của thọ, tưởng, hành, thức chẳng phải thọ, tưởng, hành, thức; thọ, tưởng, hành, thức chẳng lìa không, không chẳng lìa thọ, tưởng, hành, thức; thọ, tưởng, hành, thức tức là không, không tức là thọ, tưởng, hành, thức. Vì sao? Nay Xá-lợi Tử! Đây chỉ có danh gọi là Bồ-đề, đây chỉ có danh gọi là Tát-đỏa, đây chỉ có danh gọi là Bồ-tát. Đây chỉ có danh gọi là không. Đây chỉ có danh gọi là sắc thọ, tưởng, hành, thức. Tự tánh như vậy không sanh, không diệt, không nhiễm, không tịnh. Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế, không thấy sanh, không thấy diệt, không thấy nhiễm, không thấy tịnh. Vì sao? Chỉ giả lập danh tự, đối với các pháp sanh phân biệt giả lập danh tự tùy theo đó mà sanh lời nói, lời nói như như. Như vậy, như vậy sanh ra chấp trước. Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa đối với tất cả pháp do không thấy nên không sanh chấp trước.

Lại nữa, nay Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nên quán như vậy: Bồ-tát chỉ có danh, Phật chỉ có danh, Bát-nhã Ba-la-mật-đa chỉ có danh; sắc chỉ có danh, thọ, tưởng, hành, thức chỉ có danh, tất cả pháp khác cũng chỉ có danh.

Nay Xá-lợi Tử! Như ngã chỉ có danh, gọi nó là ngã thật bất khả đắc. Như vậy hữu tình, mạng sống, sanh giả, sự nuôi dưỡng, sĩ phu, Bồ-đặc-già-la, ý sanh, đồng tử, người làm, người sai làm, khởi xướng, người sai khởi xướng, người nhận, người bảo nhận, người biết, người thấy cũng chỉ có danh, nghĩa là hữu tình cho đến người thấy, thật bất khả đắc. Do chẳng thể nắm bắt không nên chỉ tùy theo thế tục mà giả

lập danh tự. Các pháp cũng vậy, không nên chấp trước. Vì vậy, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, không thấy có ngã cho đến người thấy, cũng không thấy tánh của tất cả pháp.

Này Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa như vậy, trừ trí tuệ của chư Phật, còn trí tuệ của tất cả Thanh văn, Độc giác v.v... đều không thể sánh bằng. Vì chẳng thể nắm bắt không. Vì sao? Vì Đại Bồ-tát này đối với danh, sở danh đều vô sở đắc, vì không quán thấy nên không chấp trước.

Này Xá-lợi Tử! Nếu Đại Bồ-tát có thể thực hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa như vậy mới gọi là khéo thực hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Này Xá-lợi Tử! Giả sử những người có trí tuệ như ông và Đại Mục-kiền-liên nhiều như lúa, mè, tre, lau, mía, rừng đầy khắp cõi châu Thiệm-bộ, so với trí tuệ mà Đại Bồ-tát thực hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thì trăm phần không bằng một, ngàn phần không bằng một, trăm ngàn phần không bằng một, trăm câu-chi phần không bằng một, ngàn câu-chi phần không bằng một, trăm ngàn câu-chi phần không bằng một, số phần, toán phần, kế phần, dụ phần cho đến cực số phần không bằng một. Vì sao? Vì trí tuệ của Đại Bồ-tát này có thể làm cho tất cả hữu tình hướng vào Niết-bàn. Còn trí tuệ của tất cả Thanh văn, Độc giác không được như vậy.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Trí tuệ mà Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chỉ trong một ngày thì trí tuệ của tất cả Thanh văn, Độc giác cũng không bì kịp.

Này Xá-lợi Tử! Thôi, tạm gác châu Thiệm-bộ lại. Giả sử những người có trí tuệ như ông và Đại Mục-kiền-liên như lúa, mè, tre, lau, mía, rừng v.v... đầy khắp bốn đại châu so với trí tuệ của Đại Bồ-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thì trăm phần không bằng một, ngàn phần không bằng một, trăm ngàn phần không bằng một, cho đến cực số phần cũng chẳng kịp một. Vì sao? Vì trí tuệ của Đại Bồ-tát này hay làm cho tất cả hữu tình hướng đến Niết-bàn, còn trí tuệ của tất cả Thanh văn, Độc giác không được như vậy.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Trí tuệ mà Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chỉ trong một ngày thì trí tuệ của tất cả Thanh văn, Độc giác cũng không bì kịp.

Này Xá-lợi Tử! Thôi, tạm gác bốn đại châu lại. Giả sử những người có trí tuệ như ông và Đại Mục-kiền-liên nhiều như lúa, mè, tre, lau, mía, rừng đầy khắp ba ngàn đại thiên thế giới so với trí tuệ của Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thì trăm phần không bằng một, ngàn phần không bằng một, trăm ngàn phần không bằng một,

cho đến cực số phần không bằng một. Vì sao? Vì trí tuệ của Đại Bồ-tát này có thể làm cho tất cả hữu tình hướng đến Niết-bàn, trí tuệ của tất cả Thanh văn, Độc giác không được như vậy.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Trí tuệ mà Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chỉ trong một ngày thì trí tuệ của tất cả Thanh văn, Độc giác cũng không bì kịp.

Này Xá-lợi Tử! Thôi, tạm gác ba ngàn đại thiên thế giới lại. Giả sử những người có trí tuệ như ông và Đại Mục-kiền-liên nhiều như lúa, mè, tre, lau, mía, rừng đầy khắp cả thế giới chư Phật trong mười phương so với trí tuệ của Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thì trăm phần không bằng một, ngàn phần không bằng một, trăm ngàn phần không bằng một, cho đến cực số phần không bằng một. Vì sao? Vì trí tuệ của Đại Bồ-tát này có thể làm cho tất cả hữu tình hướng đến Niết-bàn. Trí tuệ của tất cả Thanh văn, Độc giác không được như vậy.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Trí tuệ mà Đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chỉ trong một ngày thì trí tuệ của tất cả Thanh văn, Độc giác cũng không bì kịp.

Quyển Thứ 402

HẾT